

Pakolaisneuvonnan raportti saadun kriisiavustuksen käytöstä

Kiitämme lämpimästi Helsingin seurakuntayhtymää tuesta Pakolaisneuvonnan työlle afganistanilaisten tukemiseksi.

Pakolaisneuvonta ry

Pakolaisneuvonta ry on ulkomaalaisyhteisöön erikoistunut lakitoimisto ja asiantuntijajärjestö. Lakitoimistomme kautta tarjoamme oikeudellista neuvontaa ja oikeusapua turvapaikanhakijoille, pakolaisille, paperittomille ja muille haavoittuvassa asemassa oleville ulkomaalaisille. Kansalaisjärjestönä teemme aktiivista asiantuntija- ja vaikuttamistyötä, joka pohjautuu käytännön asiakastyöhömme.

Olemme tehneet Suomessa ainutlaatuisia työtämme jo 33 vuoden ajan – vastaavaa toimijaa ei täällä ole. Taloudellinen tilanteemme on kuitenkin ollut erittäin vaikea jo useita vuosia johtuen vuonna 2016 tehdyistä muutoksista oikeusapulakiin. Työmme jatkuminen on täysin riippuvaista saamistamme avustuksista ja muusta taloudellisesta tuesta.

Afganistanin tilanne ja tukemme afganistanilaisille

Helsingin seurakuntayhtymän tuella olemme voineet tehdä tehokasta vaikuttamistyötä afganistanilaisen auttamisen puolesta. Emme ole toteuttaneet teiltä saadulla avustuksella erillistä projektia, vaan avustus on käytetty osana työtämme, jossa tänä syksynä on kokonaisuudessaan painottunut hyvin vahvasti Afganistanin tilanne.

Afganistanilaisia on ollut Pakolaisneuvonnan asiakkaina käytännössä aina. Maan elokuussa 2021 kärjistynyt tilanne on kuitenkin näkynyt toiminnassamme tänä syksynä poikkeuksellisen vahvasti. Meidän mahdollisuutemme auttaa afganistanilaisia asiakkaitamme ja meiltä neuvoa kysyviä ovat rajalliset.

Siksi vaadimme päättäjiä ja viranomaisia tekemään päätöksiä, jotka konkreettisesti auttaisivat Suomessa olevia afganistanilaisia. Suomen toimet afganistanilaisten auttamiseksi ovat keskittyneet evakointeihin sekä Afganistaniin suunnattuun humanitaariseen apuun. Konkreettisia toimia Suomessa olevien afganistanilaisten ja heidän perheidensä auttamiseksi ei kuitenkaan vielä ole juuri tehty.

Vaikuttamistyömme keskiössä on menneenä syksynä ollut joustojen vaatiminen perheenyhdistämiseen, jonka edellytykset Suomessa ovat erittäin tiukat. Olemme vaatineet päättäjiä erityisesti ottamaan huomioon Afganistanin tilanteen ja joustamaan kaikin mahdollisin keinoin afganistanilaisten perheenyhdistämishakemuksia käsiteltäessä. Annoimme syyskuussa sisäministeriölle kattavan lausunnon perheenyhdistämistä koskevasta lakiluonnoksesta. Jo kesäkuussa, ennen Afganistanin tilanteen lopullista

kriisiytymistä, annoimme ulkoministeriölle lausunnon konsulipalveluasetuksesta ja vaadimme, että esimerkiksi juuri afganistanilaisten osalta asiointia (oleskelulupahakemuksen jättäminen, tunnistautuminen ja haastattelut) ei tulisi rajata tiettyyn Suomen edustustoon.

Olemme myös vaatineet, että Suomessa jo oleville afganistanilaisille on myönnettävä kansainvälistä suojelua. Huolimatta siitä, että Maahanmuuttovirasto on kehottanut afganistanilaisia jättämään uusintahakemuksia, odottaa valtaosa uuden hakemuksen jättäneistä edelleen päätöstään. Maahanmuuttovirasto on kertonut odottavansa Afganistanin turvallisuustilanteen selkiytymistä. Jatkamme vaikuttamistyötämme ja vaadimme, että riskit on pystyttävä nykytilanteessakin arvioimaan. On epäoikeudenmukaista pitää ihmisiä vuosikausia epävarmuudessa - varsinkin, kun Afganistanin ihmisoikeustilanteen ei voi ennustaa tulevaisuudessa ainakaan parantuvan Taliban-hallinnon alla.

Afganistanin tilanne on luonnollisesti vaikuttanut suuresti myös asiakastyöhömmme. Lähes kaikki elo-syyskuun aikana tulleet yhteydenotot **maksuttomaan oikeudelliseen neuvontapalveluumme** tulivat Suomessa olevilta afganistanilaisilta, jotka pyysivät neuvontaa Afganistaniin jääneiden perheenjäsenten saamiseksi Suomeen tai omaan turvapaikkaprosessiinsa liittyen. Pelkästään elokuussa saimme yli 250 Afganistanin tilanteeseen liittyvää yhteydenottoa. Juristimme ovat myös antaneet neuvontaa perheenyhdistämiseen liittyvissä kysymyksissä ja selvittelleet kolmansiin maihin evakuoitujen mahdollisuuksia päästä Suomeen perheenjäsentensä luo.

Afganistanin tilanteeseen liittyvää työtämme syksyllä 2021:

- Olemme vaatineet perheenyhdistämisen helpottamista **sisäministeriölle antamassamme kattavassa lausunnossa.**
- Olemme julkaisseet ja luovuttaneet päättäjille **kaksi Afganistanin tilanteeseen liittyvää kannanottoa:**
 - Pakolaisneuvonnan oman kannanoton "Afganistanin tilanne vaatii Suomelta pikaisia toimia"
 - Kannanoton "Suomi ei saa unohtaa afganistanilaisia" yhdessä muiden pakolaistoimijoiden kanssa
- Olemme antaneet **viisi asiantuntijahaastattelua valtakunnalliselle medialle** Afganistanin kriisiin ja afganistanilaisten perheenyhdistämiseen liittyen.
- Olemme **keskustelleet sisäministeriön ja ulkoministeriön virkamiesten ja poliittisten avustajien kanssa** Afganistanin tilanteesta ja perheenyhdistämisestä.
- Olemme tehneet **yhteistyötä muiden järjestöjen kanssa** niin kotimaassa (pakolaistoimijoiden verkosto) kuin ulkomailla (ECRE, UNHCR).
- Olemme tehneet **kaksi valitusta YK:n lapsen oikeuksien komitealle** afganistanilaisten saamista kielteisistä perheenyhdistämispäätöksistä.

Arviomme rahankäytön tehokkuudesta

Arvioimme avustuksen käytön olleen kokonaisuudessaan tehokasta. Olemme keskittäneet järjestöemme rajallisia resursseja siihen työhön, jonka arvioimme olevan kaikkein vaikuttavinta. Tehdyn vaikuttamistyön ja viestinnän tehokkuutta on kuitenkin vaikeaa mitata lyhyellä aikavälillä, sillä mahdolliset vaikutukset esimerkiksi poliittiseen päätöksentekoon näkyvät vasta myöhemmin. Pikavoittoja ei tule emmekä niitä odotakaan.

Positiivista on, että ulkoministeriö on syksyn aikana tiedottanut afganistanilaisten perheenyhdistämiseen tehtävistä joustoista. Konsulipalveluasetusta muutettiin joulukuussa 2021 niin, että myös Suomen Teheranin-suurlähetystöllä on jatkossa toimivalta antaa Iranissa laillisesti oleskeleville afganistanilaisille oleskelulupapalveluita. Aiemmin perheenyhdistämistä hakevien afganistanilaisten on pitänyt asioida Suomen edustustossa New Delhissä. Käytännön toteutus on kuitenkin vielä auki eikä muutos poista laillisen oleskelun edellytystä. Suurinta osaa Iranissa oleskelevista afganistanilaisista tämä muutos ei auta, ellei myös laillisen oleskelun edellytyksestä jousteta.

On selvää, että työmme niin Suomessa olevien turvapaikanhakijoiden kuin perheenkokoajien oikeuksien puolesta tulee jatkumaan vielä pitkään. Panostamme tulevanakin vuotena erityisesti perheenyhdistämiseen liittyvään vaikuttamistyöhön ja vaadimme joustavuutta perheenyhdistämisprosessiin. Perheenyhdistämisen helpottaminen olisi Suomelta merkittävä teko afganistanilaisten auttamiseksi: tälläkin hetkellä Suomessa on satoja afganistanilaisia, jotka odottavat yhä päätöstä perheenyhdistämishakemukseensa. Huoli Afganistanissa olevien perheenjäsenten puolesta on suuri.

Vaikuttamistyömme ei olisi mahdollista ilman tukijoitamme. Saamamme tuen ja lahjoitusten ansiosta voimme jatkaa työtämme afganistanilaisten ihmisten ja perheiden puolesta myös vuonna 2022.